

Kathleen McGowan

Het Boleyn Mysterie

A.W. Bruna Uitgevers

Proloog

Lavour, Occitanië

3 mei 1211

‘Satan heeft zich in Lavour gevestigd. Maar vandaag zullen wij hem in Gods naam verdrijven!’

Simon van Montfort liep langs de oever van de Agout en lette er daarbij zorgvuldig op niet in de modder te blijven steken. Het was ongetwijfeld aan die voorzichtigheid van hem te danken dat hij tot aanvoerder van de Franse kruistochten was uitverkoren. Van Montforts opdracht luidde elk spoor van de heidense katharen in Occitanië uit te wissen. De adel, aan wie hij zijn benoeming te danken had, kon erop vertrouwen dat hij dit gespuis niet zou laten ontkomen. De woeste en wetteloze landstreek tussen Frankrijk en Spanje, beschermd door de Pyreneeën, was altijd een vruchtbare bodem geweest voor de ketterij. De katharen waren de vijanden van Rome en van alle goede katholieken.

Terwijl hij een denkbeeldig modderspatje van zijn tunica veegde, wendde Van Montfort zich tot zijn plaatsvervanger, Bouchard van Marly, een potige, chagrijnige man die met samengeknepen varkens-oogjes de vesting aan de overkant van de rivier woedend in oenschouw nam.

‘De modder hier is al net als die kettters: smerig, verraderlijk en hinderlijk.’ Marly spuugde vol afschuw in de rivier. ‘Ze hebben zo lang standgehouden als ze konden, maar nu is de bres geslagen en wij zijn al bijna door de muur gebroken. Vandaag is de grote dag. Was die bode uit Toulouse afkomstig?’

Van Montfort knikte en zijn linkermondhoek bewoog nauwelijks zichtbaar omhoog. Simon van Montfort was een man die zelden

glimlachte, maar na een maand lang de weerbare stadsmuren van Lavaur te hebben belegerd, hadden zijn soldaten dan toch de zwakke plek gevonden. En net nu ze eindelijk door de muren van de ketterse vesting gebroken waren, was er een bode uit Toulouse gekomen met het goede nieuws dat er versterking op komst was. Voor Simon van Montfort een teken dat hij nog altijd in Gods gunst stond. Een geringere aanleiding had hem er nooit toe kunnen verleiden een zweem van emotie te tonen.

‘Uiteraard komt Toulouse zijn verplichtingen na. We hebben per slot van rekening de heilige Dominicus Guzmán in ons legerkamp. Ze sturen vijfduizend man en paarden, nog voor het middaguur moeten ze hier arriveren. Vanavond zullen we kunnen drinken op de val van Lavaur en de verdrijving van de duivel.’

‘Zullen we de roem van Béziers doen herleven? Wat een belegering was dat!’ Bouchard van Marly wreef vergenoegd in zijn vlezige handen. Twee jaar geleden was bij een bloedbad in de stad Béziers bijna de volledige ketterse bevolking uitgeroeid, en wel op 22 juli, de feestdag ter ere van de hoer Maria Magdalena. Meer dan twintigduizend mensen waren door het zwaard om het leven gekomen. De opgedroogde bloedplassen in de straten van de stad waren er de stille getuigen van geweest. Het slachten was voor de soldaten een spel geworden en ze hadden weddenschappen afgesloten wie er in de kortste tijd de meeste slachtoffers kon maken. Dat in de hitte van het gevecht ook een paar onschuldige katholieken eraan hadden moeten geloven, hadden ze op de koop toe genomen. ‘Sla ze allemaal dood, God kent de Zijnen!’ Zo luidde niet alleen de strijdkreet van Béziers, maar inmiddels ook de officiële oorlogstrategie. Lavaur was een toevluchtsoord voor de ketterse katharen, die merkwaardige geheime sekte die zichzelf christenen noemden maar weigerden zich loyaal te verklaren aan de heilige roomse kerk. Simon van Montfort leerde zijn soldaten dat de katharen wettelozen waren, verworpenen en, erger nog, godslasteraars. Hun geloof zondigde tegen Gods geboden zoals die door de heilige roomse kerk waren vastgelegd. De kruistocht was noodzakelijk om het katholicisme te beschermen.

Zoals de meeste kruisvaarders wist Marly eigenlijk niet precies waar de katharen in geloofden, maar dat interesseerde hem ook niet. Dat zijn kerk en zijn legeraanvoerder hen beschouwden als kettters

en gevaarlijke godslasteraars volstond voor hem. Het katharendom breidde zich steeds verder uit en vormde een bedreiging van het enige ware geloof in Europa. Daarom moest het worden uitgeroeid.

Simon van Montforts reactie op Marly's vraag over Béziers bestond in een schouderophalen, alsof het lot van een hele stad hem niet meer bezighield dan de vraag of hij wijn of bier zou drinken bij het eten. De verovering van Béziers was uitzonderlijk wreed verlopen, maar zijn soldaten was dat goed bevallen. Van Montfort zelf had vooral genoten van de naweeën van de slag. De ongewone stilte die er na de inname van een stad altijd hing, als al het leven was weggevaagd en de straten leeggeveegd leken, vervulde hem altijd met een gevoel van eerbied. De geur van bloed en ijzer was als een verdovende en heilige mengeling, al was er nog een andere geur waar hij nog meer van hield.

‘Ik dacht eerder aan een spektakel zoals we dat in Minerve hebben meegemaakt,’ antwoordde hij daarom.

‘Vuur!’ riep Marly genietend. Het afgelopen jaar hadden de kruisvaarders ter viering van de jaardag van Béziers honderdveertig katharen aan elkaar vastgeketend en bij levenden lijve op een enorme brandstapel in de kettervesting Minerve verbrand. Een indrukwekkend schouwspel. En dan die geur! Het was een feest voor alle zintuigen geweest toen de bodes van de Heer die vervloekte ketterzielen naar de hel hadden gestuurd.

Simon van Montfort wierp nog een laatste blik over de rivier op de ooit onneembare muren van Lavaur, terwijl hij inwendig alvast de toespraak voorbereidde die hij voor de aanval zou houden. Hij werd afgeleid door een aanblik die hem met afkeer vervulde. Iemand die duidelijk gezien wilde worden liep op haar gemak heen en weer over de vestingwal. Haar lange, koperrode vlechten glansden in de zon toen ze stilstond en in zijn richting keek. De vrouw dreef de spot met hem zoals ze dat elke dag van deze uitputtende belegering had gedaan. Een krenking die zijn bloed deed koken. Maar vandaag zou hij het haar betaald zetten.

‘We zullen eens zien hoe dapper jij nou echt bent als mijn zwaard op de keel van jouw volk rust,’ siste hij haar over de rivier toe. Toen richtte hij zich weer tot Bouchard van Marly.

‘Aangezien deze kettervesting zo buitengewoon weerzinwekkend

is, moeten we aan Lavaur het meest drastische voorbeeld stellen waartoe we maar in staat zijn, vindt u ook niet?’

Marly spuugde ter bevestiging nogmaals in de rivier. ‘Lavaur verdient geen genade, want hun leider is de ergste ketter van allemaal.’

‘De ergste ketter van allemaal, zo is dat,’ bevestigde Simon van Montfort terwijl hij een laatste woedende blik op de burcht boven op de heuvel wierp.

‘Een vrouw.’

‘Breng de kinderen in veiligheid!’

Het gebeurde maar zelden dat *dame* Guiraude haar geduld verloor, maar ze moest de vrouwen de ernst van hun situatie duidelijk zien te maken. Tegelijkertijd wilde ze de angst niet meer dan nodig voeden. Het ging er haar alleen om zo veel mogelijk kinderen te redden. Als de belegering kritiek werd, zou ze geen tijd meer hebben om zich om de kleintjes te bekommeren. Dan zou hun redding enkel op de vrouwen neerkomen. Ze hadden zich op het ergste voorbereid, maar niemand had geloofd dat dat al zo snel te gebeuren stond.

In het kasteel stond de vrouwe van Lavaur een vol dozijn vrouwen ten dienste, die de opdracht hadden alle kinderen van de stad te verzamelen en in veiligheid te brengen. De stad verlaten was onmogelijk, aangezien ze van alle kanten waren ingesloten door Van Montforts troepen. De kruisvaarders lagen overal op de loer, zelfs in de rivieren, wachtend op een gelegenheid om de sterke muren te slechten. Het was alsof ze geteisterd werden door dolle ratten die zich met de dag vermeerderden. Maar dame Guiraude was een begenadigd leidster van haar volk, ze beschikte over een goed, strategisch denkend verstand en een al net zo goed hart. Dame Guiraude was een profetes, maar ze had haar voorspellende gaven niet nodig om te weten dat de aanval van de katholieke strijdkrachten zou worden verhevigd.

Onder de stad waren goed gecamoufleerde schuilkelders aangelegd, voorzien van voedsel- en watervoorraden, speciaal voor de vrouwen en kinderen. Sinds de bloedbaden van Béziers en Minerve wist dame Guiraude dat het nog slechts een kwestie van tijd was voordat ook haar fraaie stad zou worden aangevallen. Lavaur had zich ontwikkeld tot het grootste en snelst groeiende bolwerk van de

katharen in Frankrijk, wat te danken was aan dame Guiraudes enorme inspanningen. Haar volk werd door buitenstaanders 'katharen' genoemd, een naam die was afgeleid van het Griekse woord voor 'rein', omdat hun geloofsvoorstellingen zouden afstammen van de aanhangers van Jezus in de eerste eeuw, zonder inmenging door de katholieke kerk en haar dogma's. Zelf noemden de gelovigen zich niet zo, zij beschouwden zich niet als reiner dan andere mensen. Ze noemden elkaar eenvoudigweg 'goede mannen' en 'goede vrouwen'.

Dame Guiraude stond nu voor de taak de goede vrouwen en hun kinderen in veiligheid te brengen. Na ruim een maand van onophoudelijke aanvallen had ze nu bericht ontvangen dat de muren van de stad in de komende nacht zouden worden doorbroken. Sinds Pasen hadden de stormrammen en katapulten op Lavaur ingebeukt, maar in de afgelopen uren had dame Guiraude een dreigende verandering opgemerkt. Ze wist dat het laatste, beslissende gevecht op handen was. Die ochtend had ze haar gebruikelijke inspectieronde over de wallen ondernomen, want ze was niet van plan zwakte te tonen of zich door de soldaten te laten intimideren. Ze meende aan de overkant van de Agout Simon van Montfort in hoogsteigen persoon te hebben gezien. En het was een bekend feit dat de kapitein-generaal zich alleen zo ver buiten het legerkamp waagde als hij van plan was aan te vallen. Er was dus geen tijd meer te verliezen.

Met een luide knal vloog de deur open en dame Guiraudes oudere broer Aimery betrad het vertrek. Anders dan zijn tengere zus was Aimery groot van postuur, en zijn onvoorstelbare eetlust had dat postuur des te omvangrijker gemaakt. Alles aan hem straalde kracht uit, ook zijn stem.

'Waarom zijn de vrouwen hier nog altijd?' bulderde hij.

Guiraude keek hem geërgerd aan, maar haar antwoord klonk kalm als altijd. 'Ze staan op het punt te vertrekken. Zeg hun vaarwel, broer.' Ze benadrukte het woord 'vaarwel' als een grimmige vermaning dat ze elkaar waarschijnlijk voor het laatst zagen, in elk geval in het aardse rijk. De dood was onontkoombaar, hij was altijd het eindresultaat van een belegering. Want in alle jaren dat de kruistochten tegen de katharen nu al aanhielden, hadden die nog nooit gezegevierd. Ze predikten vrede en gemeenschap. Er waren weliswaar een paar goedgetrainde ridders onder hen uit de meest vooraanstaande

families van Zuid-Frankrijk, maar de oorlog stond ver van hun harten en hun gemeentes. De goede mannen en vrouwen waren genezers en zielzorgers, leraren en leiders van hun lokale gemeenschappen, en ze waren niet opgewassen tegen de ervaren soldaten en huurlingen die doodden om te plunderen.

Heer Aimery maakte een berouwvolle indruk. Hij omhelsde de vrouwen ten afscheid. Terwijl hij tevergeefs probeerde zijn bange voorgevoelens de kop in te drukken, wenste hij hun toe dat God hen zou behoeden. Aimery wist dat de stad nog geen uur stand zou kunnen houden tegen Van Montforts weerbare troepen. Het enige wat ze nu nog konden doen, was de veiligheid van de vrouwen en kinderen zo goed mogelijk waarborgen.

Aimery en zijn zuster Guiraude stamden af van de beroemde en geliefde Blanche de Laurac. Blanche stond in heel Occitanië bekend als de vriendelijkste en meest geleerde '*parfait*', zoals de kathaarse wijzen werden genoemd. In de traditie van hun volk waren de vrouwen de leraren en de bewaarders van geheime kennis. Deze traditie dateerde al uit de tijden van de heilige Anna, de moeder van Maria en grootmoeder van Jezus.

In elke katharenvesting was een beeld te vinden van de heilige Anna, en daar had dame Guiraude de afgelopen nachten op haar knieën voor gelegen om haar voorspraak af te smeken. Ze had ook Maria Magdalena en Maria om bescherming aangeroepen, evenals haar eigen moeder, opdat deze samen met de heilige Anna de zielen van de gelovigen uit hun lichamen zou redden. Blanche de Laurac had haar kinderen bijgebracht de dood niet te vrezen: het lichaam was niet meer dan een vat voor de ziel op aarde en was uitwisselbaar. Alleen de ziel telde. De ziel was onsterfelijk en behoorde God alleen, en kon daarom ook niet worden gedood of door mensen aangeraakt. De dood van het fysieke lichaam diende zo veel mogelijk te worden gevierd, aangezien het de terugkeer betekende van de ziel naar zijn volkomen, goddelijke oorsprong.

Dame Guiraude was al wekenlang voorbereid op de terugkeer naar haar goddelijke oorsprong, en haar volk eveneens. Nu bad ze alleen nog om verzachting van de pijn en de gruwelen bij de overgang naar de andere wereld.

In de afgelopen dagen had ze met veel liefde en verdriet afscheid

genomen van haar vrouwen, die ze als zusters beschouwde. Ook hun kinderen stonden haar zo na alsof ze hun zelf het leven had geschonken. Tien jaar geleden was ze als Guiraude de Laurac, erfgename van het katharendom van de grote Blanche, naar deze stad gekomen om in het huwelijk te treden met de heer van Lavour. In haar rol als nieuwe burggravin had ze de mensen van de stad verblijd met haar wijsheid, haar humor en haar buitengewone gulheid. Iedere reiziger werd uitgenodigd voor een maaltijd in het kasteel, iedereen die met vragen zat over de ware leer van de katharen was van harte welkom bij Guiraude en haar vrouwen. Ze richtte scholen en opvangplekken in en zorgde ervoor dat niemand in Lavour eenzaam hoefde te zijn of honger hoefde te lijden.

Na de onverwachtse dood van haar man was dame Guiraude in zijn voetsporen getreden en had het ambt van stadhouder van Lavour overgenomen. De cultuur van de katharen was doordrongen van de overtuiging dat vrouwen en mannen gelijk waren qua intelligentie en spiritueel leiderschap. Dit was de voornaamste reden waarom de paus de katharen verafschuwde. Guiraude was een bekwaam heerseres, maar niet overal in Occitanië waren vrouwen in machtsposities graag gezien. Het land was verdeeld tussen katharen en katholieken. Jarenlang hadden ze in vrede samengeleefd, tot de paus twee jaar geleden de kruistochten tegen de katharen had uitgeroepen. Guiraudes broer Aimery was met een klein ridderleger naar Lavour gekomen om de stad zo lang mogelijk te beschermen.

Terwijl heer Aimery afscheid nam van de vrouwen, keek hij vanuit zijn ooghoek naar zijn zus. Ze omhelsde een van de jongere vrouwen, een weeskind dat al als klein meisje bij haar was gekomen. Guiraude fluisterde troostende en bemoedigende woorden in haar oor.

Wat lijkt ze toch op onze moeder, dacht Aimery. Kon ik haar er maar toe bewegen met de anderen een schuilplaats te zoeken, dan zou ze kunnen overleven en onze leer kunnen doorgeven. Ze is onze grootste schat, ik moet alles op alles zetten om haar te beschermen.

Guiraude keek hem scherp aan alsof ze zijn gedachten had geraaden. Terwijl de laatste vrouw het vertrek verliet, schudde ze pertinent haar hoofd.

‘Nee, Aimery. Vraag me dat niet nog een keer. Ik ben de stadhoud-

ster van Lavour en zal me niet verstoppen voor de onderdrukkers van mijn volk. Dat kan ik niet. Ik zal aan de zijde van jou en die van je ridders staan en ik zal deze plek tot aan mijn laatste ademtocht verdedigen. Ik wil de soldaten afleiden van de schuilplaatsen van de vrouwen en kinderen om zo veel mogelijk van hen te redden.’

‘Je weet dat ook veel burgervrouwen weigeren zich te verschuilen? Ze weigeren hun huizen te verlaten. Je hebt hun een gevaarlijk voorbeeld gegeven.’

Guiraude knikte. ‘Maar dat is hun eigen beslissing, net als bij mij. Als zij blijven en Lavour willen verdedigen, dan is het niet aan mij hen tot iets anders te dwingen. Ik heb beschermd wie ik maar kon beschermen. Voor diegenen die blijven, kunnen we alleen maar om Gods hulp smeken, dat Hij ons allemaal zo snel mogelijk naar de betere wereld zal leiden.’

De laatste wens van dame Guiraude zou niet worden vervuld. Dapper streed ze aan de zijde van haar broer en de tachtig ridders uit de katharenfamilies die met hun eed hadden gezworen de stad te zullen verdedigen. Maar tegen de vijfduizend bloeddorstige soldaten die uit Toulouse waren gearriveerd, waren ze niet opgewassen. De stad Lavour viel spoedig ten prooi aan zijn vijanden.

Simon van Montfort was tevreden. Zijn zege was zo snel behaald dat hij ruim de tijd had om van de bestraffing van de ketterse aanvoerders een bloedig spektakel te maken voor zijn soldaten. Hij gaf opdracht op de voorste binnenplaats van het *château* een provisorische galg op te richten en liet de verraders, de heidense ridders, er in een lange rij naast zetten. Hij zou hen een voor een ophangen en toekijken hoe ze aan de strop bungelden. En mocht deze wijze van executie hem op een gegeven moment gaan vervelen, dan zou hij iets anders bedenken.

Zijn fraaiste krijgsbuit stond naast hem: de drieste, roodharige slet die ‘dame Guiraude’ werd genoemd. Ze was geboeid en gekneveld. Van Montfort verkondigde dat de ketterse om te beginnen moest toekijken bij de trage, kwellende dood van haar broer. Vervolgens zouden nog een paar anderen die trouw waren gebleven aan deze duivel in vrouwengestalte op verschillende wijzen worden opgehangen, tot genoeg van zijn mannen. Iedereen moest zien wat er ge-

beurde met mannen die het bevel van een vrouw opvolgden of, erger nog, mannen die een vrouw toestonden ketterij tegen de Kerk te prediken.

Haarzelf wilde hij tot het slot bewaren.

Heer Aimery's laatste daad van verzet was dat hij Simon van Montforts soldaten het spektakel waar ze op hadden gehoopt door de neus boorde. Toen de strop om zijn nek werd gelegd en het krukje onder zijn voeten werd weggetrokken, klonk er een luid gekraak op de binnenplaats. De soldaten die de galg hadden gebouwd, hadden geen rekening gehouden met het gewicht van hun eerste slachtoffer. Aimery de Lauracs gewicht trok de galg omver, zodat er alleen een hoopje versplinterd hout van overbleef.

Simon van Montfort gaf bevel de geschonden, bloedende, maar nog levende heer Aimery bij hem te brengen en voor de voeten van zijn zus te werpen. Toen trok hij zijn kortzwaard en sneed de keel van de gevangene door. Een zonnestraal viel op de kling en verblindde Guiraude, zodat haar ogen de gruweldaad niet hoefden te aanschouwen. Ze wendde haar hoofd af om de gruweldaden niet te hoeven aanzien, wel wetende dat die ook haar wachtten.

Simon van Montforts mannen juichten toen er bloed uit de halslagader van heer Aimery op Guiraude spatte, die roerloos naast de kapitein-generaal bleef staan. De soldaten waren door het dolle heen van een pure bloeddorst, die moest worden gelest voordat ze gereed waren om een volgende taak uit te voeren. Naast de tachtig ridders waren er op de binnenplaats van het kasteel ook nog vierhonderd burgers van de stad, die gevangen waren genomen door Bouchard van Marly's bataljon. Zij zouden niet door het zwaard sterven, maar de dood vinden in de grootste massaverbranding die ooit op ketters was toegepast. Dit spektakel hadden Van Montfort en Van Marly voor de namiddag gepland.

Simon van Montfort stak zijn bloedige zwaard omhoog en gaf zijn mannen de volgende uitdaging: 'Ga met de anderen net zo te werk. De man die de meeste kelen doorsnijdt, ontvangt een speciale krijgstrofee.'

Hij trok dame Guiraude aan haar haar omhoog en zijn mannen begonnen woest brullend aan een slachtpartij die de binnenplaats in een dof rood dompelde.

De burgers van Lavour die zich niet hadden willen verstoppen, werden naar het veld langs de rivier gebracht en aan elkaar gebonden. Van het hout van het afgebroken legerkamp bouwden de kruisvaarders de grootste brandstapel uit de geschiedenis. Ze goten pek op de planken, zodat het vuur heter en sneller zou branden. Hoe sneller ze klaar waren met de ketters, hoe sneller ze zich konden wijden aan hun eigenlijke doel: de plundering van Lavour. Ze zouden niet lang hoeven te wachten, want de ketters waren pacifisten en hadden zich vanaf het moment van hun gevangenneming bij hun lot neergelegd. Kalm liepen ze al biddend naar de plek waar de brandstapel was, en ook toen ze door de vlammen werden gegrepen, baden ze nog. Niemand krijste of smeekte om genade. De katharen van Lavour stierven zoals ze hadden geleefd: waardig en in gemeenschap, met de kracht van hun geloof, dat ze niet hadden afgezworen.

Hoe gruwelijk de massaverbranding van Lavour ook was voor de katharen, in de legende zouden vooral de gruwelen voortleven waar Simon van Montfort en zijn soldaten dame Guiraude aan onderwierpen. De Franse soldaten beseften al snel dat er in het kasteel opvallend weinig vrouwen waren, sterker nog: Guiraude was de enige vrouw op de binnenplaats. De kapitein-generaal rukte de knevel van haar mond om te weten te komen waar haar vrouwen verstopt zaten, maar Guiraude gaf hem geen antwoord, ze gaf er zelfs geen blijk van dat ze zijn vraag had gehoord. Ze had zich in zichzelf teruggetrokken en wachtte daar de zoete bevrijding door de dood af, die haar spoedig ten deel zou vallen. De enige woorden die in de daaropvolgende afgrijselijke uren over haar lippen kwamen, waren gebeden. Ze bad voor haar broer en zijn ridders, ze bad voor haar volk dat de vlammendood stierf en voor de veiligheid van de vrouwen en kinderen van Lavour die in hun schuilplaats zaten.

Toen het verblijf van de vrouwen van het kasteel onopgehelderd bleef, wierp Simon van Montfort dame Guiraude aan zijn mannen voor als buit. Eerst mocht de man die de wedstrijd in hals doorsnijden had gewonnen, daarna iedere andere man die maar wilde. Als ze per se als enige vrouw de soldaten ter wille wilde zijn, dan zij het zo. Per slot van rekening geloofden deze ketters in de vrije beslissing, en deze vrouw had haar besluit genomen.

Simon van Montfort viel al snel ten prooi aan de verveling. Hij had

honger en wilde deze ellendige stad zo snel mogelijk verlaten. Zijn werk in Lavaur, dat hem uiteindelijk bijna te gemakkelijk was gevallen, zat erop. Nu wilde hij alleen nog maar terug naar de geciviliseerde wereld om in een zacht bed uit te rusten en bij een goed glas wijn te genieten van een uitstekende maaltijd. Hij had nog maar één ding te doen voordat hij dit godverlaten oord de rug kon toekeren: hij moest ervoor zorgen dat die ketterse heks, die de Kerk zoveel ellende had bezorgd, definitief werd vernietigd.

Hij hoefde niet lang te zoeken naar de plek waar Guiraude ter beschikking van zijn mannen stond, want er stond een rij wachtenden die het gruwelijke schouwspel becommentarieerden met schunnige opmerkingen en gejoel. Van Montfort kon niet zien of de vrouw nog leefde. Hij hoopte van niet, dan hoefde hij zich daar voor de aftocht uit de stad niet meer om te bekommeren. Er was maar één mogelijkheid om erachter te komen. Hij sleurde de man die momenteel aan de beurt was van haar af en smet hem aan de kant. Ze bloedde over haar hele lichaam, haar ledematen waren verdraaid en haar kaak was zo te zien gebroken. Maar na een paar seconden zag hij dat ze nog ademde. Toen hij opkeek om een bevel te geven, zag hij een paar van zijn soldaten die bij een bron hun dorst stonden te lessen. ‘Hoe diep is die?’ riep Van Montfort.

Een van de mannen klauterde over de rand om in de diepte te kunnen kijken. Hij gooide een zware steen naar beneden en keek hem lange tijd na.

‘Heel diep, heer.’

‘Mooi,’ gromde Simon van Montfort en hij wenkte twee van zijn mannen. ‘Breng haar hiernaartoe.’

De soldaten sleepten Guiraude over de kasseien en legden haar aan de voeten van hun kapitein-generaal. Simon van Montfort haalde uit en begon uit volle kracht tegen haar ribben te trappen. Dame Guiraude bewoog zich niet. Hij trok haar slappe lichaam aan haar haren omhoog en briepte: ‘Als je in de hel komt, zeg dan tegen de duivel dat hij niet langer welkom is in Occitanië.’

De twee soldaten hielpen hem het lichaam op te tillen en met vereende krachten wierpen ze de vrouwe van Lavaur in de bron. Toen haar lichaam niet meteen zonk, gaf Van Montfort zijn laatste bevel.

‘Stenig haar tot ze zinkt.’

Dame Guiraude stierf in die bron, maar haar legende leeft voort.

Simon van Montforts leger behield Lavour tot aan zijn dood zeven jaar later bij het beleg van Toulouse in 1218, toen zijn hoofd verbrijzeld werd door een goed gemikte steen uit een katapult. Het wapen was behendig afgeschoten door een defensieve brigade die uitsluitend uit vrouwen bestond.

‘Dame Guiraude, nu ben je gewroken!’ klonk hun strijdkreet toen Simon van Montforts bebloede lijk met het verbrijzelde hoofd door de straten van de stad werd gesleept.

In 1220 werd Lavour heroverd door een leger bestaande uit katharen en tempeliers, en weer opengesteld voor de goede mannen en de goede vrouwen. Het katharendom bloeide weer op in de opnieuw versterkte burcht en wist zich tegen alle verwachtingen in eeuwenlang te handhaven. Ondanks het feit dat op elke vorm van betrokkenheid bij ketterij de doodstraf stond, bleven de tradities van de goede mensen in de directe omgeving van Lavour bestaan, van tijd tot tijd in het geheim. De stad was zoveel leed aangedaan dat zelfs de meest overtuigde kruisvaarder het niet over zijn hart leek te kunnen verkrijgen om Lavour nog een keer aan te vallen. Er werd zelfs gefluisterd dat God zelf de stad beschermde, als eeuwig loon voor hen die in het jaar 1211 met hun leven hadden betaald voor hun geloof. Wat de reden ook mocht zijn, Lavour was de enige grotere stad in Occitanië waar de katharen nooit volledig werden weggevaagd.

Het verhaal over dame Guiraudes glorieuze leven en gruwelijke dood zou uitgroeien tot een van de blijvende legendes van de middeleeuwen. Er werden ballades en gedichten over haar geschreven en de dappere Guiraude werd een van de grootste heldinnen uit de regio:

*Dame Guiraude, de goede vrouw,
Stierf in een put zonder berouw
De Here Jezus nam haar pijn
Eeuwig zal haar leven zijn.*

Lavour vormde de grootste executie door massaverbranding uit de geschiedenis. De omvang van de gewelddadigheid zou in de westerse wereld zonder weerga blijven. Meer dan vierhonderd goede mannen en vrouwen werden aan elkaar vastgebonden en op het plateau

bij de rivier de Agout verbrand. In de kruistochten tegen de katharen waren nog veel meer vlammenoffers te betreuren, maar het aantal van Lavour zou nooit meer worden bereikt. Terwijl de kruistocht tegen de katharen zich in de dertiende eeuw steeds verder uitbreidde, werden honderdduizenden opgehangen en in stukken gehakt.

De laatste parfait van de katharen, de charismatische Guillaume Bélibaste, werd in oktober 1321 door het vuur geëxecuteerd. Toen de kienspaan met pek werd overgoten, verhief Bélibaste zijn stem en verkondigde tegen de verzamelde menigte dat er een tijd zou komen waarin de reine, onvervalste leer van zijn volk naar de wereld terug zou keren wanneer die ernaar zou snakken. De tijd zou komen waarin hun weg van de liefde, waarbij vrede, schoonheid, geloof, gemeenschap en weldadigheid werden gevierd, de wetten van het dogma en de strijd om de macht zou overwinnen.

De macht van AMOR zou het winnen van zijn omkering, de macht van ROMA.

Terwijl de vlammen om hem heen likten, mompelde hij naar verluidt onophoudelijk: *'Le temps viendra.'*

De tijd zal komen.

Driehonderd jaar na de belegering van Lavour hoorde een twaalfjarig Engels meisje tijdens haar verblijf in een uniek meisjespensioonaat in de Habsburgse Nederlanden het verhaal van dame Guiraude.

De legendes over de goede mannen en vrouwen zouden haar altijd bijblijven, ze zouden haar bijstaan in haar tumultueuze leven.

De naam van het meisje was Anna, naar de gezegende grootmoeder van Jezus.

Deel I

La Petite Boleyn

Tower of London

Heden

Afgehakte hoofden waren in vroeger tijden een alledaagse aanblik op de London Bridge.

In de middeleeuwen was het dagelijks werk voor onbehouwen beulen om vijanden van de koning met behulp van een bijl te executeren. Wie geluk had, werd met een enkele klap naar het hierna maals gestuurd, anderen kregen meerdere klappen te verduren voordat ze eindelijk uit hun lijden werden verlost.

Om hoogverraad te ontmoedigen en bij wijze van waarschuwing tegen andere vormen van rebellie werd het afgehakte hoofd op een speer gespietst en op of in de buurt van de brugtoren opgesteld. Soms werd het hoofd ook nog met teer overgoten, zodat het langer houdbaar was in de Londense weersomstandigheden.

De gewoonte om de hoofden van gevallen of geëxecuteerde tegenstanders openlijk tentoon te stellen bestond al langer op de Britse Eilanden, het gebruik stamde oorspronkelijk van de Kelten in voorchristelijke tijden. In 1305 werd deze effectieve methode nieuw leven ingeblazen door een bijzonder gewetenloze koning genaamd Eduard I. Eduard, bijgenaamd Langbeen, was de eerste koning die het hoofd van zijn aartsvijand op de London Bridge tentoonstelde. Die aartsvijand was William Wallace, de legendarische beschermheer van Schotland, en Eduard liet hem wegens hoogverraad executeren. In het proces had Wallace benadrukt dat hij geen Engels onderdaan was, dat hij noch Engeland noch Eduard ooit de eed van leentrouw had gezworen en dat zijn verzet daarom niet als hoogverraad kon worden beschouwd. Zijn plicht van trouw gold enkel Schotland als onafhankelijk land, en Schotland was nu eenmaal geen onderdaan van Engeland.

De koning van Engeland was een andere mening toegedaan en gelastte een executie die de Engelse geschiedenis in zou gaan vanwege haar gruwelijkheid, en dat in een tijdperk dat werd gekenmerkt door barbaarsheid. Om ervoor te zorgen dat de straf nooit zou worden vergeten, liet Langbeen het hoofd van de Schotse held spietsen en op de London Bridge tentoonstellen, opdat iedere potentiële verrader bij voorbaat zou worden afgeschrikt.

Ook bij de heersers die na hem kwamen bleef deze dramatische gewoonte onverminderd populair. Driehonderd jaar lang werden talloze gespietste hoofden tentoongesteld op de London Bridge en, kennelijk vanwege plaatsgebrek, ook nog op het grasveld voor een van de poorten van het gebouwencomplex dat bekendstaat als de Tower of London. Hoofden op spietsen werden zo'n alledaagse aanblik dat ze mettertijd hun symbolische kracht verloren; na een paar eeuwen werden ze enkel nog gezien als een uiting van de koninklijke gramschap.

Maar tot op de dag van vandaag had de macabere tentoonstelling niets van haar fascinatie verloren. In kitscherige souvenirwinkeltjes rondom de Tower of London werden bloederige reproducties en horrorpotloden met opgespietste hoofden verkocht. Rond Halloween verschenen er gummihofden en maskers op stokken voor de monumentale Tower of London, waar in de zestiende eeuw de meeste onthoofdingen hadden plaatsgevonden. Daar had in het jaar 1536 ook de eerste koningin haar hoofd verloren, de beruchte tweede vrouw van Hendrik VIII, Anna Boleyn.

Flauwe geintjes met afgehakte hoofden kwamen rondom de Tower zo vaak voor dat George Pedrick, bewaker bij de legendarische Yeomen Warders, de speer in het gras amper opmerkte tijdens zijn dagelijkse ochtendronddang. Yeoman Warder Pedrick woonde en werkte al meer dan twintig jaar in de Tower of London en had in die tijd talloze grapjassen meegemaakt. Als gids bij een van de populairste bezienswaardigheden van Engeland kende hij elke legende en elk gerucht. Hij bedacht welke datum het vandaag was; de meest smakeloze geintjes werden gewoonlijk uitgehaald op de jaardagen van de executie van een beroemde koningin of een beruchte misdadiger. Aangezien het echter gisteren, vandaag noch morgen zo'n gedenk-dag was, betrof het waarschijnlijk een flauwe streek van een scholier.

Hij diende nu de onderhoudsdienst te bellen zodat het ding onverwijd zou worden verwijderd voordat de toren openging voor de toeristen.

Toen hij dichterbij kwam, stelde hij vast dat het om een vrouwenhoofd ging. Haar lange, donkere haar, dat zo te zien in bloed gedrenkt was, zat rondom de staak gekringeld en op de houten schacht zat nog meer bloed, van een vrij stevige consistentie.

Heel wat plastischer dan de gebruikelijke streken, bedacht de Yeoman Warder. Wellicht het werk van kunststudenten? Of leerlingen van een toneelschool? Het toneelstuk over het leven en de dood van Anna Boleyn was weer terug in de theaters: *Koningin voor duizend dagen* werd in het West End opgevoerd. Misschien een reclame stunt. In elk geval had de boosdoener de tijd genomen om te zorgen dat het heel authentiek overkwam.

Pedrick liep om het horrorkunstwerk heen tot hij recht voor het vrouwenhoofd stond. Hij zag dat er iets in de mond was gestopt: een ketting van perfect ronde, witte parels. De ketting was zodanig gearrangeerd dat het net leek alsof het hoofd hem uitspuugde. Aan de ketting hing een grote gouden letter B en aan de onderste ronding van de letter hingen drie parels. De parels bewogen in de koude wind die van over de Theems waaide.

Yeoman Warder Pedrick rilde in de waterkoude windvlaag terwijl hij het beeld in zich opnam: de speer, het bloed, de replica van een van de beroemdste kettingen uit de Engelse geschiedenis. Zijn hart begon sneller te kloppen toen hij besepte waar hij naar stond te kijken. Hij wilde er voor geen goud nog dichterbij naartoe lopen, maar ook van een afstand ontging het laatste, beslissende detail hem niet: de vliegen. Ze kwamen op het bloed af. En vliegen plegen zich niet tegoed te doen aan latex en theaterschmink.

Hij griste zijn mobiele telefoon uit zijn zak en vroeg ondersteuning aan.